

איגרת המפמ"ר תחום דעת עברית בחינוך היסודי בנושא ספרי לימוד

ד באייר תשפ"ד, מאי 2024

למנהלים ולמפקחים על בתי הספר,

למורים,¹ לרכזי השפה, לרכזים הפדגוגיים ולמדריכים לחינוך הלשוני בחינוך היסודי,

אנשי חינוך יקרים,

ספרי הלימוד בחינוך הלשוני עומדים לרשותכם לצורך קידום הלמידה השפתית והאוריינית בשיעורי עברית, זאת לצד מגוון אמצעים להעשרה ולהרחבת הלמידה האוריינית, כגון הסכתים, כתבי עת, ספרי קריאה, יחידות לימוד מקוונות ויחידות הוראה.

ספרי הלימוד כוללים את קורפוס יצירות הספרות הנלמדות בכל שנה וטקסטים נוספים מסוגים שונים. הפעילויות בספרי הלימוד מקדמות את ארבע אופנויות השפה – האזנה, דיבור, קריאה וכתביה, זאת ועוד הרחבת ידע עולם, טיפוח שפה וידע לשוני. כל מיומנויות השפה והאוריינות נלמדות בהקשרים טקסטואליים ותחת יסוד תמטי מארגן.

ספרי הלימוד המאושרים לשימוש הם ספרים שנכתבו על-פי תבחינים ועברו ליווי והערכה במהלך הפיתוח. מצורף [קישור לרשימת ספרי הלימוד המאושרים לשנת הלימודים תשפ"ה](#).

לפי הוראות חוזר מנכ"ל, **אין לעשות שימוש בחוברות או בספרי לימוד שלא קיבלו אישור מאגף ספרי הלימוד**. מדובר בספרים שלא הוגשו לאישור או שנפסלו מפאת חוסר התאמה או בשל איכותם של חומרי הלימוד. אנא בדקו שאתם עושים שימוש בספרים מאושרים בלבד!

---

¹ לשון זכר מייצגת את כל המגדרים.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

כמו כן, לא ניתן לרכוש חוברות לימוד שאושרו למסגרות החינוך המיוחד עבור כלל התלמידים הלומדים בכיתה. ספרים אלה אינם מיועדים להוראה בכיתה הרגילה, מכיוון שהם מותאמים להוראה בחינוך המיוחד ולכן לפעמים מושמטים מהם תכנים ומיומנויות הנדרשות לפי תוכנית הלימודים. אם עולה צורך להתאים לתלמיד או לתלמידה בכיתה חוברת לימוד נוספת לצד ספר הלימוד הנלמד בכיתה, ניתן לבחור חוברת מתאימה מתוך רשימת ספרי הלימוד המאושרים לחינוך המיוחד. במקרים חריגים אלה כדאי להיוועץ במורת השילוב.

להלן מספר דגשים:

ספרים היברידיים – חלק מספרי הלימוד ברשימת הספרים המאושרים הינם ספרים היברידיים. ספרים אלה כוללים ספר לימוד מודפס לצד סביבה דיגיטלית. חשוב להדגיש שהסביבה הדיגיטלית מהווה חלק בלתי נפרד מספר הלימוד, ולכן לא ניתן לוותר על הלמידה בסביבה הדיגיטלית. בתי ספר שבוחרים בספר היברידי צריכים להיערך בהתאם ולאפשר גישה יומיומית לאמצעי קצה לכלל התלמידים בכיתה.

חוברות לימוד – פותחו מספר חוברות לימוד המבוססות על ספרי לימוד מאושרים לכיתות ג-ד. החוברות מכילות פרקים נבחרים מספרי הלימוד, והן נועדו להוראה ישירה ומתווכת עבור תלמידים הזקוקים לתוכנית לקידום שפה ואוריינות בקבוצה קטנה (במסגרת השיעורים הפרטניים, במסגרת שעות השילוב ובמסגרת התוכנית "אישי פלוס"). חוברות אלו אינן מיועדות עבור לכלל תלמידי הכיתה, והן לא מחליפות את ספר הלימוד. חוברות אלו יותאמו לתלמידים באופן אישי בהתאם לצורך, והן ניתנות לרכישה מתקציב בית הספר.

שם החוברת	הוצאה	הערות
קשת	מטח	מיועד לממלכתי ולממלכתי-דתי
המקראה שלי	יסוד	מיועד לממלכתי
העיקר שהבנו	בנוס יבנה	מיועד לממלכתי
עברית בנועם	בנוס יבנה	מיועד לממלכתי-דתי ולחרדי

ספרי קריאה – תוכנית הלימודים בספרות בחינוך היסודי כוללת חובת קריאה של ספרי ילדים

ונוער להנאה, וכן קריאה דיאלוגית שיתופית של ספרים בכיתה. ספרי הקריאה צריכים להיות זמינים לתלמידים בשיעורי עברית, ולכן מומלץ ליצור ספריות כיתתיות.

ניתן לרכוש מארזים של ספרים בגפ"ן - ישנם שלושה סוגים שונים של מארזים. לכל סוג של מארז מטרה שונה.

- (1) מארז ובו לקט של ספרים עבור כל שכבת גיל; מארז זה נועד להעשרת הספרייה הכיתתית.
  - (2) מארז של ספרים לקריאה דיאלוגית בקבוצה קטנה; מארז זה כולל מבחר ספרים בשישה עותקים שהותאמו להתערבות לצורך צמצום פערים בקבוצה קטנה.
  - (3) מארז לקריאה דיאלוגית שיתופית בכיתה; מבחר מארזים בהם 2-3 ספרים מתוך תוכנית הלימודים (תוכנית הליבה ומעגל הקריאה השני). ספרים אלה מגיעים ב־16 עותקים. מומלץ לרכוש כמה מארזים שונים לכל שכבה (רשימת הספרים מצורפת בנספח).
- איתור התוכנית בגפ"ן – **שמחת הקריאה ליסודי** (קריאה דיאלוגית שיתופית של ספרים); תוכנית מספר 36344. התוכנית שמחת הקריאה בחינוך היסודי מלווה בפיתוח מקצועי למורים. פתרון למידה "ספר. זה כל הסיפור" דרך המצפן ובפסג"ה אילת.

כתבי עת ועיתונים אקטואליים לילדים – מומלץ להצטייד גם במינויים לכתבי עת ולעיתונים

אקטואליים לילדים. כתבי העת מציעים טקסטים מרתקים, מעוררי סקרנות, מרחיבים ידע עולם ומעודדים קריאה. כתבי העת מאפשרים למידה אוריינית הפורצת את גבולות ספר הלימוד, ואף הם יכולים להוות מצע לקידום שפה ומיומנויות אורייניות. לכן אנו ממליצים להעשיר את הספריות הכיתתיות בכתבי עת ובעיתונים אקטואליים כאלה. ישנם מגוון כתבי עת, חלקם נגישים להתרשמות באופן מקוון וחלקם ניתנים לרכישה בגפ"ן.

רכישת חומרי הוראה ולמידה דרך הגפ"ן – בגפ"ן מוצעות תוכניות מגוונות לקידום שפה ואוריינות

בחינוך היסודי. חלק מן התוכניות מציעות חומרי למידה, לרבות ספרי לימוד שאינם מיועדים

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

להוראה בכיתה אלא להתערבות בקבוצה קטנה. שימו לב! לא ניתן להחליף את ספר הלימוד הכיתתי בספרים אלה, אלא אם כן הם ספרים המופיעים ברשימת הספרים המאושרים. **רצוי לרכוש תוכניות שמוצעות דרך סל שפות לשיעורי עברית. תוכניות המוצעות דרך סלים אחרים לא עברו פיקוח של המפמ"ר.**

אנשי חינוך יקרים, נשמח לסייע בחשיבה ובהיוועצות. אתם מוזמנים לפנות אלינו ולצוות החינוך הלשוני בכל מחוז. אל תהססו לפנות אלינו לצורך היוועצות ולחשיבה משותפת, על מנת שתוכלו לבצע בחירה נכונה של ספרי הלימוד ושל חומרי המידה לקידום השפה והאוריינות בבית ספרכם.

בברכה,

ד"ר לימור קולן

המפמ"ר לעברית בגיל הרך ובחינוך היסודי

העתקים:

ד"ר ציונה לוי, מנהלת אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
גב' חגית הרשטיג, מנהלת האגף לאישור ספרים וחומרי למידה
גב' חנה ללוש, מנהלת האגף לחינוך יסודי, המנהל הפדגוגי
גב' חני קרמר, מ"מ מנהלת המחלקה למיומנויות יסוד, האגף לחינוך יסודי, המנהל הפדגוגי
גב' יעל נדלר, מפקחת על החינוך הלשוני בחמ"ד, מנהל החינוך הדתי
גב' אורית רזזנמן, מפקחת על הוראת העברית במחוז החרדי
צוות הפיקוח על הוראת העברית במזכירות הפדגוגית
גב' אילנה קלר, מדריכה מרכזת לחינוך הלשוני בחינוך המיוחד
מדריכות מחוזיות בממלכתי, בחמ"ד ובמגזר החרדי

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

נספח

רשימת ספרי ילדים ונוער לקריאה דיאלוגית בכיתה ובקבוצה קטנה, לרכישה בגפ"ן

מארז קריאה דיאלוגית (ליבה) - לקריאה דיאלוגית שיתופית בכיתה		
רשימת ספרים מומלצים לכיתות א-ב		
מארז ליבה 1 - לכיתות א-ב (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	המפוזר מכפר אז"ר	לאה גולדברג
2	מעשה בחמישים כובעים	שלמה אבס
מארז ליבה 2 - לכיתות א-ב (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	עלילות פרדיננד פדהצור בקיצור	אפרים סידון
2	דודי שמחה	ע' הלל
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ג-ד		
מארז ליבה 3 - לכיתות ג-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	חיית החושך	אורי אורלב
2	המסע לאי אולי	מרים ילן שטקליס
מארז ליבה 4 - לכיתות ג-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	בילבי	לינגדן אסטריד
2	פצפונת ואנטון	אריך קסטנר
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ה-ו		
מארז ליבה 5 - לכיתות ג-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	האי ברחוב הציפורים	אורי אורלב
2	אמיל והבלשים	אריך קסטנר
מארז ליבה 6 - לכיתות ג-ד (לממלכתי)		
1	הבכור לבית אב"י	דבורה עומר
2	מסביב לעולם ב־80 יום	ז'ול ורן

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

מארז קריאה דיאלוגית (מעגל שני) - לקריאה דיאלוגית שיתופית בכיתה		
16 עותקים מכל כותר		
רשימת ספרים מומלצים לכיתות א-ב		
מארז 1 מעגל שני - לכיתות א-ב (לממלכתי)		
1	החיים המאושרים שלי	רוסה לגרקריץ
2	אל תגנבו לי את התור	עודה בשאראת
3	אוטובוס ושמו עדן	בוב גרהם
מארז 2 מעגל שני - לכיתות א-ב (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	החוט הנסתר	פטריס קארסט
2	אמילי ראתה דלת	מל רוזנברג נבו
3	הכבשה שבאה לארוחת הערב	סמולמן סטיב
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ג-ד		
מארז 3 מעגל שני - לכיתות ג-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	מהפכת התפוזים של מתי	תמי שם טוב
2	ילדה שלא מן העולם הזה	אהרון אפלפלד
3	סבא מציל את הגבעה	אברהם בר-אב
מארז 4 מעגל שני - לכיתות ג-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	העיניים של אמא	רותי יצחקי ריכטר
2	ליבי - או: מה קרה לאיש עם הכלב	הדס ליבוביץ
3	הרשת של שרלוט	ברוקס וייט אלטון
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ה-ו		
מארז 5 מעגל שני - לכיתות ה-ו (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	הצילום שהציל אותנו	מיה קליגר כהן
2	במנוסה מציפורני העיט	אורה מורג
3	המסמכים הסודיים של גברת פרנקווילר	א"ל קוניגסברג
מארז 6 מעגל שני - לכיתות ה-ו (לממלכתי)		
1	עץ המשאלות	קתרין אפלגייט
2	מומו	מיכאל אנדה
3	לא כמו כולם	אורה קרופיק

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

מארז קריאה דיאלוגית שיתופית בקבוצה קטנה		
6 עותקים מכל כותר		
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ב-ד		
כתיב מנוקד		
מארז 1 לקבוצה קטנה – לכיתות ב-ד (לממלכתי)		
1	חתול תעלול	דוקטור סוס
2	צפרדי וקרפד כל השנה	ארנולד לובל
3	החיים המאושרים שלי 1	רוסה לגרקריץ
4	העץ הנדיב	של סילברסטיין
5	איבי ובין, ספר 1	אנני ברוז וסופי בלקול
6	ליבי, מה קרה לאיש עם הכלב	הדס לייבוביץ
7	מהפכת התפוזים של מתי	תמי שם טוב
מארז 2 לקבוצה קטנה – לכיתות ב-ד (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	חתול תעלול	דוקטור סוס
2	צפרדי וקרפד כל השנה	ארנולד לובל
3	אם יוצאים מגיעים למקומות נפלאים	דוקטור סוס
4	אוזו ומוזו מכפר קאקרוזו	אפריים סידון
5	איבי ובין, ספר 1	אנני ברוז וסופי בלקול
6	ליבי, מה קרה לאיש עם הכלב	הדס לייבוביץ
7	מהפכת התפוזים של מתי	שם טוב תמי
רשימת ספרים מומלצים לכיתות ד-ו		
כתיב שאינו מנוקד		
מארז 2 לקבוצה קטנה – לכיתות ד-ו (לממלכתי ולממלכתי-דתי)		
1	העדי של עדי	נאוה מקמל-עתיר
2	כראמל – ספר שלישי	מאירה ברנע-גולדברג
3	ילדה שלא מן העולם הזה	אהרון אפלפלד